

Diakonia.sk

Časopis Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku

03-04/2012 Ročník VII.

„Ovocie staroby“

Všetci sme zaregistrovali, že starnutie obyvateľstva je jedným z najväznejších problémov Európy. Preto si na rok 2012 Európa vytýčila za kľúčovú tému „Aktívne starnutie a medzigeneračná solidarita“.

Udržiavanie aktivity seniorov a ich zapojenie do života celej spoločnosti závisí od rodinného života, sociálnych organizácií, cirkví i politických aktivít. Ak má byť vysoké percento obyvateľstva v seniorskom veku, to závisí od toho, či ho obyvateľstvo prežíva aktívne, a to fyzicky aj mentálne. Veď tak ako príroda vrcholí úrodou na jeseň svoj celoročný vývoj, od človeka v seniorskom veku sa očakáva prinášanie „ovocia“ z celého života v múdrosti, skúsenostiach, viere i stabilite lásky. Preto je dôležité, aby aktívni seniori boli zapojení do života všetkých zložiek spoločnosti, a tak nežili len pre seba alebo dokonca boli zo spoločnosti vylúčení či separovaní, ako sa o to pokúšali predstavitelia predchádzajúcej vládnucej triedy. Aktívni seniori sú oporou cirkvi, ale môžu posilňovať aj často nestabilné rodiny, prinášať kultúrne či národné obohatenie spoločnosti. Nakoniec život seniorov - dôchodcov poskytuje viac voľného času, umožňuje priestor na ďalšie vzdelávanie, získavanie nových informácií, ale aj dobrovoľníctvo. Na druhej strane, v rámci medzigeneračnej solidarity, je prínosom pre život seniorov aj vyvinutý vzťah detí a mladých ľudí k seniorom, ktorý ich obohatí a naplní.

Téma Európskeho roku 2012 rieši aj otázky, ktoré sa dotýkajú našej spoločnosti a Evanjelickej diakonie. Preto sme sa jej rozhodli venovať aj v našich zariadeniach - Domovoch sociálnych služieb, Zariadeniach pre seniorov, Denných stacionároch, ako aj v obsahu tohto dvojčísła nášho časopisu.

Istotne Vás všetkých posilnia slová Žalmu 92, 14-16: *Tí, čo sú zasadení v dome Hospodinovom, prekviatať budú na nádvoriach nášho Boha, ponesú ovocie i v šedinách a budú svieži, čerství, aby zvestovali že je priamy Hospodin, moja skala, v ktorej niet neprávosti.*

Ján Huba
riaditeľ Evanjelickej diakonie

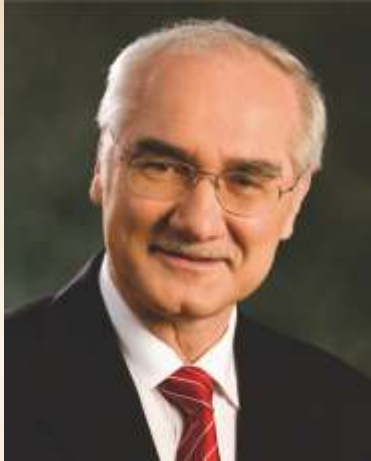
Obsah

„Ovocie“ staroby	2
Staroba je opustenie ideálov	3
Z medzinárodného vedeckého podujatia „Active ageing roundtable“	4
Ja som s vami po všetky dni!	5
PRAKTICKÁ POMOC EVANJELICKEJ DIAKONIE	
My sme hrdinky	6
Sociálne inovácie	7
Aj zborová diakonia potrebuje službu mladých	7
Ocenili najlepších spolupracovníkov v maďarskej evanjelickej diakonii	10
Uvedenie riaditeľky SED Bratislava	10
INTERDIAC v Bratislave	12
Zo života v Kroku	12
Medzinárodný deň boja proti chudobe	13
Starnutie v Európe	14
Polohovateľné postele	15
Výmenný pobyt dobrovoľníkov medzi Nemeckom a Slovenskom	15
Milanko Ponjiger	16
ZO ŽIVOTA STREDÍSK EVANJELICKEJ DIAKONIE	
Stretnutia na veselú aj vážnu tému	17
Starnúť neznamená prestať žiť	17
Cenný čas staroby	18
Láska k blížnemu	19
Tak takto si my žijeme	19
Aktívna jeseň	20
Nádej v jeseni života	20
Aktívne starnutie a generácie	21
Láska k seniorom má byť stála	22

Staroba je opustenie ideálov

Ešte v devätnástom storočí si mladí muži nechávali narásť fúzy a nosili palicu, aby vyzerali staršie a boli braní vážne. Starnutím človek odjakživa získaval na dôstojnosti a na význame. Lenže potom vypukol kult mladosti a starnutím človek

Miroslav Mikolášik

význam a dôstojnosť, naopak, akoby strácal. 21. storočie totiž prinieslo absolútnu zmenu vnímania spoločenských hodnôt v duchu toho, že „človek musí byť mladý, krásny a bohatý, ak už nie je mladý tak aspoň krásny a bohatý, ak už nie mladý a krásny tak nech je aspoň bohatý, ak už ani to nie je, tak nie je ani človekom ...“ Dnes je tak celosvetovo preukázané, že najčastejším prípadom diskriminácie je práve diskriminácia kvôli veku. Slovensko navyše podľa prieskumu verejnej mienky vníma seniorov ešte negatívnejšie ako zvyšok Európy. Štatisticky totiž začíname človeka považovať za starého v päťdesiatich ôsmich rokoch a takmer dvakrát viac ako priemer Európy ich vnímame negatívne. A preto, hoci súčasná doba vďaka pokroku v medicíne predlžuje život, ľudia strácajú chuť žiť. Starý človek sa totiž cíti izolovaný a vylúčený na okraj spoločnosti. Tá totiž rozpráva len o ekonomickej záťaži, ktorú zvyšujúce sa množstvo starých ľudí prináša. Je najvyšší čas túto filozofiu zmeniť. Ako totiž hovorí nemecký kňaz a filozof Anselm Grün vo svojej knihe *Umenie starnúť*, staroba je pre človeka rovnakou výzvou a príležitosťou ako predchádzajúce životné obdobie.

Česká spisovateľka Karolina Světlá sa celý svoj sedemdesiat rokov trvajúci život riadila vlastnou teóriou, podľa ktorej „to, čo spôsobuje starnutie, nie je vek, ale opúšťanie ideálov.“ A presne o tom bol a je Európskou úniou vyhlásený rok aktívneho starnutia. Svetová zdravotnícka organizácia ho definuje ako

proces, v ktorom sa optimalizujú možnosti zdravia, účasti a bezpečnosti s cieľom zvýšiť kvalitu života starších ľudí. Rozmenené na drobné ide o umožnenie starším osobám podieľať sa iniciatívne a samostatne na dani v spoločnosti, a to aj vďaka upravenému bývaniu, infraštruktúre, doprave alebo prístupu k informáciám a k internetu. Starnúť totiž neznamená prestať žiť. Ak totiž starších ľudí ešte v čase sily, životnej energie a chuti do života spoločnosť zaradí do starého železa, omnoho skôr všetko z toho stratia. O to je však farizejskejšie potom zdôrazňovať náklady, ktoré s ich bezvládnosťou súvisia a naznačovať možnosť ukončiť takýto život dobrovoľne – veď čo už má za kvalitu... Komu však kvalita života v starobe vadí? Naozaj starému človeku, alebo tej istej spoločnosti, ktorá k jej zníženiu predtým prispela?

Švajčiarsko je jedinou krajinou, kde umierajúcejmu môže dopomôcť k skoršiemu odchodu nielen lekár, ale aj laik. S povolením mestskej rady v Zürichu môžu aktivisti za eutanáziu pôsobiť dokonca v domovoch dôchodcov a v liečebniach dlhodobo chorých. Tu sa tak starí ľudia, chorí a psychicky oslabení, ocitajú pod tlakom otázok, či uvažujú o samovražde a akému typu smrti by dali prednosť. Podľa svedkov sa jedného starého pacienta pýtali, či by chcel radšej ukončiť život sám, alebo by si želal, aby to za neho urobil lekár tak dlho, až vyčerpaný muž len sedel a mechanicky na otázky odpovedal: áno, áno, áno... Jedným z najčastejších argumentov na eutanáziu je totiž pocit zbytočnosti a obťažovania. Podľa rakúskeho psychiatra a neurológa Viktora E. Frankla, ktorý prežil pobyt v štyroch koncentračných táboroch, je však život potenciálne zmysluplný za akýchkoľvek podmienok a jednou z úloh lekára je poskytnúť človeku pomoc v jeho hľadaní zmyslu. Schopnosť človeka zamerať sa na niečo mimo seba prirovnáva k schopnosti oka vnímať okolitý svet. Normálne fungujúce oko nemôže vidieť samo seba. Iba ak je jeho funkcia narušená - napríklad šedým zákalom, vníma samo seba, totiž zákal svojej vlastnej šošovky. Podobne aj človek je zdravou osobnosťou do tej miery, do akej prehliada seba samého a zameriava sa na nejaké dielo alebo milovanú osobu, na zmysel, ktorý má naplniť.

Lenže my sme si urobili hrdinov z tých, ktorí si život užívajú, aby v ich tieni zostali známe aj neznáme Johanky z Arku, Gándhiovia, či Matky Terezy, ktorí svoj život obetovali pre iných. Už na prvý pohľad je jasné, že je to slepá ulica a je čas otočiť sa. Alebo budeme radšej čakať, kým nás tá cesta otočí sama, potom, čo narazíme hlavou do múru?

MUDr. Miroslav Mikolášik
poslanec Európskeho parlamentu

Profil:

MUDr. Miroslav Mikolášik pôsobil ako lekár v intenzívnej medicíne a praktický lekár. Založil a stal sa prezidentom občianskeho združenia DONUM VITAE za ochranu života od počatia po prirodzenú smrť. Strednú školu úspešne vyštudoval v Nimes vo Francúzsku a vysokoškolské štúdium ukončil na Lekárskej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Na Ministerstve zdravotníctva SR bol sekčným šéfom zahraničných vzťahov (1991 – 1992). Na Inštitúte medicínskej etiky a bioetiky v Bratislave prednášal takmer tri roky lekársku etiku (1990 – 1992). Ako poslanec NR SR bol členom Zahraničného výboru (1998 – 1999), Výboru pre sociálne veci a zdravotníctvo a Spoločného parlamentného výboru Európsky parlament - NR SR za Slovensko (1994 – 1998). Bol člen vládnej delegácie SR na Konferencii Káhira + 5 v New Yorku (1999), na IV. Konferencii OSN o ženách v Pekingu (1995), na Konferencii o populácii a rozvoji Káhire (1994). Bol mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom SR v Kanade (1999–2002). Diplomati 120 veľvyslanectiev v Kanade ho zvolili za prezidenta prestížnej Ottawa Diplomatic Association (2000- 2001). Od roku 2004 je v Európskom parlamente poslancom Európskej ľudovej strany – kresťanských demokratov za KDĽ, členom výboru pre regionálny rozvoj, členom výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín a predsedom pracovnej skupiny EP pre bioetiku.

Z medzinárodného vedeckého podujatia „Active ageing roundtable“

Rok 2012 je európskym sociálnym rokom s hlavnou témou „aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami“. Pri tejto príležitosti Fakulta managementu UK v spolupráci s ED ECAV na Slovensku a SKCH zorganizovali medzinárodné vedecké podujatie s názvom „Active ageing roundtable“ (Okrúhly stôl s témou aktívneho starnutia). Záštitu nad týmto podujatím prevzal rektor Univerzity Komenského v Bratislave, prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD. Toto stretnutie pri okrúhlym stole sa konalo v dňoch 25. - 26. 10. 2012 v Bratislave v priestoroch RKCMBF UK v Starom meste - Bratislava.

Podujatie slávnostne otvorili a zároveň poukázali na dôležitosť hovoriť o problematike aktívneho starnutia; prorektor UK doc. RNDr. Ján Pekár, PhD., prodekanka Fakulty managementu doc. PhDr. Rozália Sulíková, PhD. a riaditeľ Evanjelickej diakonie Ing. Ján Huba a na domácej pôde privítal účastníkov doc. ThDr. Marian Šuráb, PhD., dekan RKCMBF UK.

Zľava Ján Pekár, prorektor UK, Rozália Sulíková, prodekanka FM UK, Ján Huba, riaditeľ ED

Cieľom podujatia bolo zdieľať súčasné trendy a skúsenosti v práci so seniormi a v problematike medzigeneračných vzťahov.

Jeden z workshopov

Mohli by sme povedať, že na vedeckej pôde je otázka aktívneho starnutia menej diskutovaná, avšak pre všetkých zúčastnených bola daná téma zaujímavou nielen vďaka jej bohatosti, ale aj vďaka spojeniu s praxou a aktuálnymi problémami či zaujímavosťami. Takýto komplexný obraz o problematike a hodnotné poznatky, sa podarilo dotvoriť práve vďaka prednášajúcim a vedúcim workshopov, ktoré teoretické poznatky obohatili o praktické skúsenosti, ktoré sú v dnešnej dobe nenahraditeľným spojením.

Témy prednášok a workshopov boli rozdelené do dvoch okruhov. Prvý deň sa niesol hlavnou myšlienkou: „Aktívni seniori ako súčasť spoločnosti. Nosnou myšlienkou druhého dňa bolo: „Starnutím k múdrosti a kreatívite“

Aktuálnosť a akútnosť tém, ktoré sa snažili načrieť čo najhlbšie do problematiky, sa nás dotýkala a poskytla nám v niektorých prípadoch lepšie, v iných úplne nové spôsoby konfrontovania sa s touto každodennou problematikou.

Touto cestou sa chceme poďakovať všetkým, ktorí aktívne prispeli k uskutočneniu tohto hodnotného medzinárodného vedeckého podujatia.

Daniela Majerčáková
Referát vzdelávania ÚED

Ja som s vami po všetky dni!

Nie je to tak dávno, čo som vide-la krík šípovej ruže. Ruže už dávno opadali a ako to k jeseni patrí, krík ostal posiaty ohnivými červenými šípkami. Nedalo si ich nevyšimnúť, lebo boli krásne. Boli také veľké, aké som ešte pred tým nevidela. Nevieam, aké boli ružičky, ale tie šípky sa mi zdali úžasné.

Katarína Hudáková

Jeseň má svoje tienne, alebo lepšie povedané hmlisté stránky, ale vie byť aj nesmierne krásna. Plná farieb a bohatá na úrodu. Nie náhodou sa práve k jeseni prirovnáva aj obdobie staroby. Veď staroba, to je zrelosť. Človek už pozná súvislosti života z vonkajšej aj z jeho vnútornej stránky, v mnohom ohľade je preskúšaný a vyučený. Má aj veci, z ktorých sa môže tešiť. A vie si ich vážiť, lebo pozná aj to, čo je ťažké a vie, čo je to bolesť. A to robí život starších krehkým. Starší si s pribúdajúcimi rokmi neraz s väčšou intenzitou

uvedomujú, že potrebujú pomoc aj oporu a nie hocijakú. Túžia po pochopení, uznaní a po láske. Túžia, aby nemuseli byť nikomu príťažou. O to viac prosia spolu so žalmistom: „Nezavrhní ma v čase staroby, a keď mi sila mizne, Ty ma neopuší!“ (Ž 71,9)

Pán Boh, ktorý stvoril človeka a vie, že každé obdobie jeho života má svoje ľahšie aj svoje ťažšie stránky. Pán Boh nie je ako sme my ľudia, ktorí si z rozličných dôvodov všímame niektorých ľudí viac a iných menej. Pre ľudské spoločenstvo je dnes často krát najdôležitejšia mladosť, krása, sila, výkonnosť, obdobie, keď sa človek dokáže o seba postarať a pre spoločnosť je produktívny. Ale Pán Boh nie je taký. On hovorí: „Ja som až do vašej staroby ten istý, až do šedin vás budem nosiť. Ja som učinil, ja i dvíham, ja ponosím i zachránim“ (Iz 46,4). On nám ukazuje, že sme vzácní a cenní v Jeho očiach od narodenia až po smrť. Sme milovaní a učí nás, že aj my sa máme navzájom milovať v každom veku. Preto nás zaväzuje k úcte aj k starším: „Pred šedinami povstaň, ucti si osobu starca!“ (3M 19,32)

Táto úcta by sa mala prejavovať v našom záujme o nich, vo vytváraní a zlepšovaní podmienok ich života a to nielen telesného, ale aj duševného a duchovného. A nielen formálne, naoko, ale naozaj. Iste taký prístup znamená pre nás aj niečo obetovať, niečoho sa možno aj vzdať, ale aby sme dnes boli tam, kde sme, aj pre nás sa ne jeden človek obetoval. Možno práve on dnes potrebuje a čaká, že mu prejavíme lásku my, že ho povzbudíme, že mu ukážeme možnosti, ako byť užitočný, alebo sa o neho postaráme, keď sám už nevládze. Nekonstruujme, že sa to nedá, ale hľadajme možnosti, ako sa to dá. Modlime, sa aby nám Pán Boh ukázal cestu a dal k tomu aj silu a požehnanie. A On to urobí, lebo aj starý človek je v Jeho očiach vzácný a milovaný. Aj pre neho platí zaslúbenie Pána Ježiša: „Ja som s vami po všetky dni!“ A otvorí nám oči, aby sme videli krásu jesene života. Jej farebnosť, múdrosť skúseností, veľkosť lásky, hĺbku radosti, ktorá pramení vo vnútri toho, kto je ochotný stať sa spolupracovníkom, služobníkom Spasiteľa pre pomoc tým, ktorí to potrebujú. Áno aj našim starším bratom a sestram.

Katarína Hudáková
ev.a.v. farárka CZ Lipt. Ondrej a seniorka LOS

Praktická pomoc Evanjelickej diakonie

My sme hrdinky

V problematike násilia v domácnosti a obeťami domáceho násilia spolupracuje ústredie Evanjelickej diakonie s Krajským úradom pre mládež v Drážďanoch už niekoľko rokov. Aktuálnym spoločným projektom je výmenné viacdňové stretnutie mladých žien s názvom Wir sind Heldinen- My sme hrdinky. Účastníčkami sú mladé slečny, ktoré majú v sebe najsť vnútorne silné ženy. Počas desiatich dní sa oboznámili so silnými ženami v histórii, kultúre a umení. Zaoberali sa tradičnou úlohou ženy a porovnávali ich s rolami v dnešnej modernej spoločnosti. Následne objavovali v umeleckej tvorbe svoju hrdinku pod vedením docentky umenia na univerzite v Lipsku Vereny Landau. Vyvrcholením bola vernisáž všetkých prác účastníčok. Projekt pokračuje na budúci rok podobnou tematikou.

Z denníka účastníčky

Piatok 10. 8. 2012

Dnes sa začalo desaťdňové dobrodružstvo s názvom My sme hrdinky. V poobedných hodinách sme sa postupne dopravili do Svätého Jura. Na začiatok sme si zahrli veľmi vtipnú zoznamovaciu hru s toaletným papierom a hádanky slovenských a nemeckých pesničiek.

Sobota 11. 8. 2012

Ráno nás čakala prehliadka Bratislavy. V poznávacej hre sme boli rozdelené do skupín. Po skončení prvej časti hry sme sa vrátili do Sv. Jura, kde pokračovala druhá časť hry vo forme scénok. Večer sme mali prezentáciu prác umelkyne Vereny Landau.

Nedeľa 12. 8. 2012

Celý deň sme pracovali vo dvojiciach na témy, kde môžu žiť hrdinky, čo ich robí hrdinkami, individuálne vzory hrdiniek. Venovali sme sa výrobe pozvánok na záverečnú výstavu.

Pondelok 13. 8. 2012

Dnes sme mali na pláne návštevu rímskeho mesta Carnuntum v Rakúsku. V rámci Slovenského večera sme našim nemeckým priateľkám predstavovali typické jedlá a nápoje, ale aj významné ženy v histórii Slovenska.

Utorok 14. 8. 2012

Dnes sme začali s prípravami na maľovanie, ako je napínanie plátna na rámy a pripravovanie koláží pre naše obrazy.

Streda 15. 8. 2012

Absolvovali sme plavbu loďou do Viedne, kde sme navštívili múzeum Albertina. Po prehliadke sme mali čas, ktorý sme mohli využiť na objavovanie pamiatok vo Viedni.

Hrdinky v Primaciálnom paláci

Štvrtok 16. 8. 2012

Dnes sa začalo poriadne maľovať a nikto sa neulieval. Celý deň sme poctivo pracovali.

Piatok 17. 8. 2012

Keďže deň výstavy sa závratne blížil, poctivo sme pracovali a usilovne maľovali. Večer po dokončení všetkých obrazov, sme sa spoločne o nich rozprávali, hodnotili a analyzovali, čo sme nimi chceli vyjadriť.

Sobota 18. 8. 2012

Nastal deň D. Doobeda sme do centra Krok previezli naše diela. Pripravili sme priestory, občerstvenie, jednoducho všetko. Potom sme už len čakali na otvorenie výstavy a reakcie ľudí na naše obrazy. Očakávania boli naplnené:-).

Nedeľa 19. 8. 2012

Ani sme si neuvedomili ako rýchlo to ubehlo a náš pobyt skončil. Pobalené s veľkými taškami a kuframi v rukách sme sa na stanici lúčili s očakávaniami, že sa uvidíme aj o rok. Určite sme sa stali hrdinkami a nielen na tých krásnych desať dní:-).

Zuzana Šipková, účastníčka projektu
Eva Sokolová, koordinátorka projektu

Sociálne inovácie

Medzinárodné stretnutie s témou sociálnych inovácií pod názvom Social innovation: Study visit and workshop, zorganizovala Eurodiaconia v spolupráci s Helsinki Deaconess Institute. Stretnutie sa konalo v dňoch 18.- 19. septembra 2012 priamo na pôde Helsinského diakonického inštitútu vo Fínsku, Helsinkách.

Predstavenie projektu Housing First

Stretnutie bolo určené zástupcom členských organizácií Eurodiaconie. Spolu 16 účastníkov bolo z 8 krajín, a to z Fínska, Nórska, Nemecka, Rakúska, Srbska, Belgicka, Českej republiky a Slovenska. Za ED ECAV na Slovensku pozvanie prijala vedúca referátu vzdelávania Daniela Majerčáková.

Heli Alkila,
vedúca služieb Housing First

Jarmo Kökkö, riaditeľ Helsinki
Deaconess Institute z Fínska

Workshop sa niesol v duchu inovatívnych metód a prístupov ku každodennej práci diakonických stredísk v jednotlivých krajinách. Základnou témou bola služba s názvom Housing First, ktorá je

inovačnou metódou pomoci ľuďom bez domova a zároveň spôsobom asistovanej socializácie sa do spoločnosti a posilnenia osobností prostredníctvom rozšírenej zodpovednosti obyvateľov. Praktická návšteva zariadenia takéhoto typu bola doplnením komplexného pohľadu na danú inovačnú metódu poskytovania sociálnych služieb ľuďom bez domova.

Následne boli zástupcami jednotlivých diakonií prerokované možnosti aktívnej spolupráce v projektovej a grantovej činnosti zameranej na sociálne inovácie. V tomto smere s nami zdieľali svoje skúsenosti tvorcovia a riešitelia projektu InnoServ - „social platform for innovative social services“.

Náklady spojené s účasťou boli hradené pozývateľom – Eurodiaconia, Brusel.

Daniela Majerčáková
Referát vzdelávania ÚED

Aj zborová diakonia potrebuje službu mladých

Mgr. Katarína Šoltésová, PhD., je novou pracovníčkou ústredia Evanjelickej diakonie, konkrétne referátu Zborová diakonia. Zaujímalo nás teda, prečo sa mladá absolventka Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK v Bratislave rozhodla svoj profesijný život spojiť s prácou v diakonii.

Katarína Šoltésová

Sestra Katka, pochádzate z rodiny, ktorá je spojená s Evanjelicou cirkvou a.v. na Slovensku. Vaši bratia pôsobia ako evanjelickí a.v. kňazi a vy ste sa rozhodli ísť podobnou cestou. Aká bola teda vaša cesta viery?

Áno, je to tak. Môj otec bol farár jeho dvaja bratia a takisto aj starý otec (teraz už aj moji dvaja bratia sú ordinovanými kňazmi ECAV). Život vo farárskej rodine mi dal naozaj veľa požehnaní a radosti. Rodičia ma od malička viedli k viere v Boha a učili ma duchovným hodnotám. Učili ma vážiť si to čo mám, pretože všetko je jedine z Božej milosti a lásky. Rozhodla som sa tiež študovať na Evanjelickej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Aj keď nie som ordinovaná, ani necítim momentálne povolanie do farárskej služby, verím že štúdium na EBF UK bolo Božím vedením, pretože láska k Bohu a túžba slúžiť ľuďom bola a stále je oveľa väčšia ako čokoľvek iné v mojom živote.

Od septembra 2012 pôsobíte v ústredí Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku na referáte Zborovej diakonie. Prečo ste sa rozhodli pre túto činnosť?

To, že od septembra pracujem v ústredí Evanjelickej diakonie vnímam ako veľkú Božiu milosť a dar. Pravdupovediac ja osobne som svoju budúcnosť veľmi „neriešila“. Všetci ostatní v mojom okolí ma (v dobrom) znervózňovali otázkami, čo ďalej po škole, ale ja popri svojich vtedy ešte doktorandských povinnostiach som nemala veľmi čas myslieť na to, čo bude po ukončení štúdia. Hoci viditeľné kroky som nepodnikala, vkladala som to spolu s mojou modlitebnou skupinkou do Božích rúk a do Jeho režie. Často som sa presvedčila, že Boh naozaj koná v našich životoch, keď Mu dôverujeme a taktiež to bolo aj v mojom prípade. Poslal mi do cesty ľudí, situácie a rozhovory, ktoré ma postupne priviedli na štvrté poschodie na Palisády 46. Moju túžbu slúžiť ľuďom tu teda môžem naplno realizovať, keďže diakonia –znamená služba – to má sama aj v názve.

Zborová diakonia je základom práce celej Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Ako vnímate vy ako mladý človek možnosti zborovej diakonie dnes?

Zborová diakonia síce má za úlohu motivovať cirkevné zbory k diakonickým aktivitám, ale bez pomoci iných referátov na ústredí ED a bez ochotných ľudí v cirkevných zboroch, by to šlo len veľmi ťažko. Preto platí, že spoločnými silami dosiahneme viac. Veľká vďaka patrí pani farárke

Zuzane Kolárovskej, ktorá dala celé srdce pre diakoniou a rozbehla referát Zborovej diakonie. Je veľmi veľa možností Zborovej diakonie pre všetky vekové generácie. Smutné však je, že mladých ľudí veľmi neláka práca v tejto oblasti. Aspoň ja mám taký pocit. Majú iné záujmy a aktivity, ktoré sú pre nich príťažlivejšie a výhodnejšie. Určite nemôžem hodiť všetkých mladých do jedného vreca, pretože sú takí, ktorí pracujú v tejto oblasti a tiež slúžia ako dobrovoľníci, ale vo všeobecnosti sa dá povedať, že v tejto službe pomoci stoja väčšinou ľudia v strednom veku a dôchodcovia.

Cirkevné zbory ECAV na Slovensku sa snažia podľa svojich možností rozvíjať pomoc starším, chorým, osamelým ľuďom v danom regióne či prostredí. Myslíte si, že myšlienka solidarity s núdznými je dnes dostatočne podporovaná našou spoločnosťou?

Aj keď existujú rôzne nadácie, neziskové organizácie či nízkoprahové centrá, ktoré slúžia pre potreby ľuďom, ktorí sú v núdzi, naša spoločnosť je podľa môjho názoru stále príliš zameraná na konzumný spôsob života. Všetci sa v prvom rade zaujíname o to, aby sme sa mali dobre my sami. Je to pochopiteľné, pretože z ľudskej hriechnosti vyplýva, že sme ego-centrickými bytosťami. Preto myšlienka solidarity s núdznými je akoby na pokraji nášho celkového vnímania. Keď však dáme v našich životoch naplno priestor Bohu a naše srdcia necháme zaplaviť Jeho láskou, potom nebudeme vidieť len svoje potreby, ale aj potreby ľudí okolo nás.

Spevokol Ichthys

Počas svojich štúdií ste navštívili najmä americké luteránske zbory. Ako ste tam vnímali činnosť diakonie a v čom by ste sa vy chceli inšpirovať zahraničím?

Áno, bola som tam v rámci letnej praxe, ktorú na EBF UK ponúka The Evangelical Lutheran Church in America – Slovak Zion Synod a vypomáhala som v zboroch, do ktorých ma poslali. Diakonická činnosť je tam pomerne dobre rozvinutá. Viaceré zbory dokonca mali rozbehnutý dvojročný program štúdia diakonie, pre ľudí od 18 rokov, počas ktorého sa zameriavali na duchovný rast i na teologické poznatky. Mali rozbehnuté mnohé diakonické aktivity po zboroch ako návšteva chorých, osamelých, seniorov, a to laickými členmi cirkevného zboru. Táto služba bola spojená s prislúžením už kňazom – posvätených darov Večere Pánovej. Mali vyhradené priestory na zásoby jedla pre chudobných ľudí; vyrábali deky pre deti v nemocnici a mnohé iné aktivity. Pre mňa veľmi podnetné a inšpiratívne bolo, že dokázali obsiahnuť každú jednu generáciu. Či už im poskytovať pomoc, alebo ich aj do pomoci zapojiť. A práve tým by som chcela povzbudzovať aj naše cirkevné zbory. Každý z nás má nejaký dar od Pána Boha, avšak každý z nás aj niečo potrebuje. Či je to podať pomoc, povzbudenie alebo odovzdať skúsenosti. Každý zbor je ako jedna kresťanská rodina, ktorá si tieto chýbajúce kúsky môže navzájom odovzdávať.

Pracovať v diakonii znamená slúžiť Bohu a človeku. S akými víziami ste vstúpili do diakonической práce?

Niektoré zbory majú veľmi dobre rozbehnutú diakonickú prácu a na ich príklade môžeme efektívne povzbudiť aj iné zbory, aby sa nebáli vykročiť týmto smerom. Rozbehnutie diakonической práce v zboroch často záleží od zborového farára, ktorý ako duchovný pastier môže svojich cirkevníkov povzbudzovať a nadchnúť pre túto činnosť. Preto by bolo efektívne už medzi študentmi EBF, ktorí sú poslucháčmi odboru evanjelickej teológie, viac hovoriť o potrebe diakonie a možno špeciálne o potrebe Zborovej

diakonie. Rada by som tiež dala viac do povedomia prácu Zborovej diakonie medzi mladými ľuďmi a ľuďmi v strednom veku. Mnohí z nich majú veľký potenciál stať v tejto službe, len ich možno nemá kto povzbudiť, postrčiť, posmeliť. Síce stále platí, že práca s ľuďmi je veľmi náročná, ale odmena naplneného života niečím skutočne hodnotným – sa nedá vyčíslieť. A s tým súvisí aj myšlienka cirkevného zboru ako rodiny, v ktorom sa jeho členovia budú snažiť vidieť a naplňovať potreby blízkych, ako aj Pán Ježiš Kristus povedal: „Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil a dal život ako výkupné za mnohých.“ A to nielen za veriacich evanjelickej cirkvi, ale aj inoveřiacich a ateistov. Viem však, že sa mám ešte toho

veľa učiť a snažím sa k tejto službe pristupovať s pokorou a s otvoreným srdcom pre rady skúsenejších.

Eva Bachletová

Tvorivý večer

Víkendovka Batizovce

Ocenili najlepších spolupracovníkov v maďarskej evanjelickej diakonii

Zamestnanci Ústredia Evanjelickej diakonie prijali pozvanie riaditeľky Ústredia Evanjelickej Diakonie Annamaria Buda v Maďarsku na udeľovanie celo-cirkevných ocenení pracovníkov Diakonie. Podujatia sa zúčastnili Szilvia Buzalová a Jana Gasperová. Táto udalosť sa stala už dobrou tradíciou Evanjelickej cirkvi v Maďarsku. Oceňovania sa udeľujú v troch kategóriách – zamestnanci, sponzori a dobrovoľníci Diakonie.

Preberanie ocenenia A. Szpisáka

Oceňovanie sa uskutočnilo 25. septembra v Budapešti v evanjelickom kostole. Prečo práve tento deň? 25. september je dňom maďarskej evanjelickej Diakonie. Je to deň narodenia Sztehló Gábor, ktorý počas druhej svetovej vojny zachránil tisíc päťsto židovských detí a po vojne založil detský domov. Po roku 1951 Sztehló založil v Maďarsku diakonickú službu.

Pre ED na Slovensku táto udalosť nebola prvou, ktorej sa zúčastnila. Nadviazali sme na vytvorenú spoluprácu, ktorú rozvíjame najmä s oblasťami v Maďarsku, v ktorých žijú Slováci. Jedným z ocenených bol aj Attila Szpisák, ktorý študoval teológiu aj na Slovensku a so svojimi aktivitami je známy aj u nás. Attila Szpisák je v súčasnosti farárom v maďarsko-slovenskom cirkevnom zbore v Tótkomlósi, kde popri svojej duchovnej službe sa výrazne venuje aj

diakonickej práci so seniormi, deťmi a dobrovoľníkmi.

Každý rok môžu diakonické zariadenia nominovať spolupracovníkov, sponzorov a dobrovoľníkov na toto ocenenie a odborné grémium z cirkvi a Diakonie potom vyberá tých najvhodnejších na ocenenie. Počas slávnostných Služieb Božích, ktoré slúžil biskup zodpovedný za diakoniu – dr. Fabiny Tamás, bola aj príležitosť pristúpiť k Večeri Pánovej. Ocenených pozdravil tiež štátny tajomník Ministerstva kultúry, sociálnych vecí a mládeže Soltés Miklos.

Zľava: T. Fabiny, Sz. Buzalová, A. Szpisák, A. Kontárová, J. Gasperová a Gy. Gregrešen - Labošša

Bratovi farárovi Szpisákovi k tomuto oceneniu touto cestou blahoželáme a do jeho ďalšieho duchovného pôsobenia želáme Božiu lásku a Božie požehnanie.

Szilvia Buzalová
Referát Služieb ÚED

Uvedenie riaditeľky SED Bratislava

V nedeľu 30. septembra 2012 sa v Bratislave v kaplnke bývalej ev. nemocnice, terajšieho Evanjelickeho domu starostlivosti (EDS), uskutočnili diakonické služby Božie za dokončenie zariadenia sociálnych služieb (ZSS), ktoré je strediskom evanjelickej diakonie (SED). Zúčastnili sa ich aj dozorca Západného dištriktu Vladimír Daniš a podpredseda Bratislavského samosprávneho kraja Martin Berta.

Na text z Lukáša 6, 6 – 11 kázal senior Bratislavského seniorátu Boris Mišina. Pripomenul, že iba zlé veci sa dejú rýchlo a ľahko. Dobré veci

prichádzajú na svet často len za cenu veľkých obetí a prekážok. Tak to bolo aj pri dokončovaní zariadenia sociálnych služieb. Práce trvali dlhšie, ako sa očakávalo, Pán Boh však pomohol dokončiť zariadenie sociálnych služieb v Evanjelickom dome starostlivosti. Patrí Mu za to vďaka.

Konsenior Ján Kolesár uvádza riaditeľku SED BA do služby

V rámci služieb Božích konsenior Bratislavského seniorátu Ján Kolesár uviedol slovami z Efezským 4, 15 – 16 Mgr. Beatu Dobovú do služby riaditeľky Strediska evanjelickej diakonie Bratislava. Podčiarkol, že Ježiš Kristus je meradlom, normou pre rast cirkvi, v ktorej máme slúžiť bližným s láskou a v pravde.

Bohosluž. zhromaždenie na ďakovných službách Božích

Riaditeľ Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku Ján Huba predstavil novovymenovanú riaditeľku SED Bratislava Beatu Dobovú. V doterajšej činnosti už viedla väčšie kolektívy, má nielen potrebné vzdelanie v oblasti sociálnej práce, ale aj 15-ročné skúsenosti v nej. Ján Huba spomenul viaceré úlohy, ktoré čakajú sestru riaditeľku pri rozbehu ZSS. Odhaduje sa, že kompletne rozbehnutie zaria-

denia sociálnych služieb bude trvať cca jeden rok. V jeho priebehu je zodpovednosťou riaditeľky obsadiť ZSS kvalifikovaným personálom, vybavovať žiadosti o umiestnenie klientov, zariadiť ZSS potrebným vybavením. Kapacita zariadenia sociálnych služieb je do 50 klientov, plánovaný je aj denný stacionár pre 15 – 20 klientov s výdajom stravy.

Predsedenstvo zboru, farár Martin Šefranko a dozorca Stanislav Páfal, pozdravilo sestru riaditeľku a poprialo jej Božie požehnanie. M. Šefranko poďakoval všetkým darcom a podporovateľom zariadenia sociálnych služieb, aj bratom a sestrám, ktorí sa zúčastňovali brigád. Vyjadril vďaka seniorovi Borisovi Mišinovi, ktorého pričinením zostala budova Evanjelického domu starostlivosti majetkom bratislavského cirkevného zboru, niekdajšiemu dozorcovi zboru Karolovi Pavľu, pod vedením ktorého sa uskutočnila veľká časť obnovy priestorov EDS, zborovému dozorcovi Stanislavovi Páfalovi za službu správcu Strediska evanjelickej diakonie Bratislava aj za stavebný dozor pri obnove EDS a riaditeľovi hospodárskej správy cirkevného zboru Martinovi Kováčovi za úspešné zvládnutie náročnej záverečnej etapy pri stavebnom a technologickom dokončení zariadenia sociálnych služieb.

Na službách Božích vystúpil zborový spevokol pod vedením Viery Jägerovej. Po skončení bohoslužieb bola možnosť pozrieť si priestory zariadenia sociálnych služieb a pobudnúť v rozhovoroch pri pohostení v jedálni zariadenia.

Kapacitné priestory kaplnky v Evanjelickom dome starostlivosti sú síce malé, no 30. september bol veľkým dňom pre Cirkevný zbor ECAV Bratislava aj pre Evanjelickú diakoniu. Veríme, že Stredisko evanjelickej diakonie Bratislava sa stane miestom, kde sa naša viera prejaví ako činná v láske a služba v ňom konaná bude na prospech ľudí a Božiu slávu.

Martin Šefranko
zborový farár CZ ECAV Bratislava

Prehliadka priestorov SED BA

Interdiac v Bratislave

Dňa 12.10.2012 hostila ED ECAV jednanie správnej a dozornej rady Medzinárodnej akadémie pre diakoniú a sociálnu činnosť, stredná a východná Európa, o.p.s (Interdiac). Predmetom jednania bolo hodnotenie aktivít networku od posledného stretnutia správnej rady, od marca do septembra 2012. Dôraz bol kladený na vzdelávacie aktivity, predovšetkým na schvaľovací proces študijného oboru v partnerstve s českou a fínskou univerzitou a seminár organizovaný v spolupráci s moldavskou partnerskou organizáciou v novembri v Kišinove. Diskutovaná bola aj publikačná činnosť, ktorá bude nasledovať po vydaní už tretej interdiac publikácii 'New directions in voluntary action and community engagement'. Celkom ambiciózný pracovný plán pre implementáciu vzdelávacích a rozvojových programov do konca roka 2012 a zabezpečenie následných aktivít pre rok 2013 bol podporený predstaviteľmi správnej rady. Dozorná rada schválila jednohlasne výročnú správu za rok 2011.

Zapojenie všetkých 14 partnerských organizácií do vzdelávacích a iných rozvojových aktivít Interdiac-u je považované za kľúčové pri implikácii participatívneho prístupu. Preto sme veľmi ocenili, že ED ECAV mohla prispieť k naplňovaniu tejto ideí.

Janka Adameová
Manager Interdiac

Zo života v Kroku

Ak majú deti na večer program, prípadne ich čaká krúžok, domáce úlohy si môžu spraviť aj u nás. Ak treba, pomôžu dobrovoľníci. Škola je totiž na prvom mieste a žiaci sa radi pochvália dobrou známku.

Zahrajte sa na dobrodruhov, ktorí v hlbokéj africkej džungli hľadajú diamanty, a v rámci dobrodružstva sa musia preukázať aj logickými schopnosťami. Spoločenské hry ani dnes nestrácajú na atraktivite. Cieľom je zábava a príjemné chvíle v kruhu priateľov.

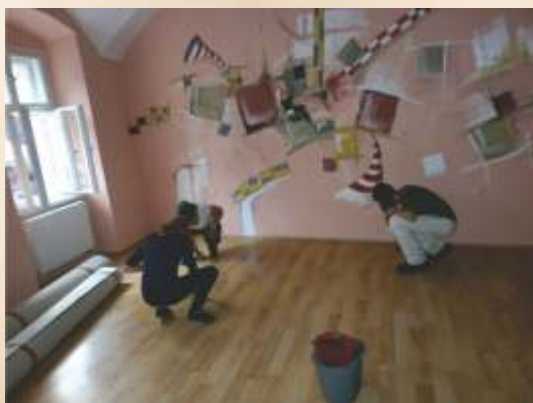

V Kroku sa staráme nielen o pohodu detí, ale aj o čistotu našich priestorov. Upratovať priestory je doslova zábava a zapojiť sa môžu aj deti. Kto chcel vykonať dobrý skutok, v októbri v rámci zbierkového týždňa mohol prispieť čistiacimi prostriedkami.

Prednedávnom ešte zelená miestnosť, po novom, relaxačná miestnosť v marhuľovom odtieni. Príjemné miesto na od-dych, hru, alebo rozhovory s priateľmi. Mladý grafik Milan Bodnár si dal na výsledku veľmi záležať.

KROK by nemohol byť tým, čím je, ak by nám nepomáhali naši dobrovoľníci, či už pri práci s deťmi, alebo pri údržbe priestorov. V dnešnej uponáhľanej dobe si ešte viac vážime mladých ľudí, ktorí si popri štúdiu, alebo zamestnaní, nájdu čas na krokáčov a namiesto peniažkov ich poteší úprimný úsmev našich detí.

Úspešným projektom Kroku je ten o siedmych divoch sveta. Cieľom bolo, aby deti spoznali zaujímavé miesta a budovy nielen vo svete, ale aj v Bratislave. Deti sa veru poriadne prekvapili, keď zistili, aké krásy ukrýva naše hlavné mesto.

Postrihať, vyfarbiť, nalepiť, skombinovať. V Kroku kreativita nepozná hraníc. Aktivity, vymyšľané našimi vedúcimi, sú veľmi zaujímavé a originálne, a neodolajú im ani tí, ktorým výtvarná výchova zatiaľ veľmi neprirástla k srdcu. Ak vás Krok zaujal, prídte sa k nám pozrieť, alebo si niečo zahrať a nájsť si nových kamarátov. Nebudete ľutovať!

*Iveta Radiová
dobrovoľníčka v Kroku*

Medzinárodný deň boja proti chudobe

Príď – Spoznaj – Podpor! Pod týmto heslom už siedmy raz Fórum kresťanských inštitúcií organizovalo 17. októbra 2012 Veľtrh sociálnych aktivít, ktorý sa koná pri príležitosti Medzinárodného dňa za odstránenie chudoby.

Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku sa už po šiesty krát zapojila do tradičného podujatia, ktorý sa realizoval v priestoroch bratislavského nákupného centra TESCO LAMAČ.

Zámerom Veľtrhu je osloviť verejnosť na Slovensku, s cieľomrobiť ju vnímavejšou k ľuďom, ktorí sa ocitli v existenčných problémoch, aktivizovať verejnosť k hľadaniu možných riešení, ako pomôcť ľuďom ktorí sa ocitli v núdzi.

V tento deň dostali priestor, všetci tí, ktorí venujú svoj čas, energiu, tým ktorí si sami nedokážu

Jana Gasperová z ED na Veľtrhu sociálnych aktivít

pomôcť. V bratislavskom Lamači sa prostredníctvom banerových výstaviiek pri tejto príležitosti predstavilo 19 organizácií, ktoré podávajú pomocnú ruku bezdomovcom, osamelým, deťom, mladým, opusteným matkám, týraným ženám, ľuďom s postihnutím, tým, ktorí to potrebujú.

ED chcela tiež svojou účasťou v sociálnej oblasti predstaviť svoje rôznorodé aktivity, ktorými chceme zlepšiť situáciu ohrozených a biednych.

Veríme, že sa nám účasťou na Veľtrhu sociálnych aktivít podarilo poukázať na to všetko čo v oblasti materiálnej i duchovnej pomoci robíme pre ľudí v núdzi.

Prezentovanie aktivít ED

Jana Gasperová
Referát public relations ÚED

Starnutie v Európe

Starnutie populácie je témou, ktorou sa v tomto roku zaoberáme na viacerých úrovniach. Pri príležitosti Európskeho roku aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami a v rámci získavania poznatkov a skúseností od kolegov sa v novembri tohto roku stretlo v Berlíne 12 krajín na medzinárodnej týždňovej konferencii, ktorá sa zaoberala problematikou starnutia z nadčasového hľadiska v rámci Európy.

J. Gohde - predseda kuratória
nemeckej pomoci seniorom

S partnermi zo Srbska

Konferencia sa začala zaujímavým príspevkom prof. Andreama Hoffa, ktorý vedecky podloženými faktami prezentoval demografický vývoj starnutia obyvateľstva. Táto prezentácia nás uviedla do problematiky, ktorá poukázala na menej známy fakt, že starnutie obyvateľstva patrí popri globálnom otepľovaní a terorizme k trom najdôležitejším témam OSN. Prof. Hoff poukázal na nutnosť potreby pozrieť sa na problematiku pomocou demografického vývoja, ktorý nám jasne ukazuje, že populácia v Európe evidentne starne. O 20 až 30 rokov budeme v situácii, keď budeme musieť riešiť problematiku súvisiacu s veľkým počtom populácie od 70 do 100 rokov.

Je potrebné, aby sme sa na základe týchto prognóz aktívnejšie a intenzívnejšie začali zaoberať témou starnutia na všetkých úrovniach politiky, zdravotníctva a v neposlednom rade aj cirkvi a diakonie. S problematikou starnutia úzko súvisia zdravotné problémy a nedá nám nespomenúť, že Slovensko sa v rámci štatistík radí na prvé miesto, kedy sa kvalita života seniorov zhoršuje na základe zdravotných problémov. Priemerná dĺžka života síce aj na Slovensku stúpa a blíži sa európskemu priemeru cca. 70 rokov, ale zdravotné problémy začínajú už tesne po 50 roku života. V každom prípade je to alarmujúce prvenstvo v rámci štátov Európy, nad ktorým by sme sa mali zamyslieť. Zo zistení odborníkov je zrejmé, že zdravotné problémy spojené so starnutím, napr. Demencia alebo Alzheimerova choroba, môžeme v rámci primárnej prevencie skutočne vo veľkej miere ovplyvniť životným štýlom, dostatkom pohybu a duševnej hygieny.

V diskusiách sme sa venovali témam, ktoré súvisia s rolami seniorov v spoločnosti. Diskutovali sme o sociálnych systémoch v rôznych krajinách Európy a hľadali sme súvislosti a spoločné znaky súvisiace so starnutím obyvateľstva. Prednášky a diskusie nám potvrdili známe tvrdenie, že „staroba nie je choroba“, ale je potrebné, aby jednotlivci a spoločnosť pristupovali k téme disciplinovane a snažili sa vytvoriť podmienky pre to, aby staroba skutočne nebola „chorobou“, ale dôstojnou etapou života človeka, ktorý dozrel v zrelé ovocie na strome života.

Radoslav Gajdoš
Referát osobitnej pomoci ÚED

Polohovateľné postele

Pre novootvorené zariadenie sociálnych služieb, ktoré je Strediskom evanjelickej diakonie pre seniorov v Bratislave, bolo potrebné zabezpečiť postele, ktoré by spĺňali nielen estetickú funkciu, ale aj požadované nároky pre tento typ zariadenia.

Podujali sme sa na túto úlohu a v júni tohto roku sme začali pracovať na získaní postelí od partnerov v Nemecku. Oslovili sme niekoľko zariadení v Nemecku, od ktorých by sme mohli v rámci partnerstva tieto postele získať. Koncom augusta sme zazmluvnili potrebné množstvo drevených polohovateľných postelí v požadovanej kvalite. Na Slovensko sme v priebehu novembra prepravili za pomoci cirkevného zboru Bratislava dva kamióny postelí. V súčasnosti sa postele nachádzajú v stredisku evanjelickej diakonie a čakajú na svojich prvých klientov.

Veľmi nás teší, že klienti nového zrekonštruovaného zariadenia sociálnych služieb, budú mať okrem iného k dispozícii elektrické polohovateľné postele vysokého štandardu, ktoré budú prínosom nielen pre nich, ale aj pre ošetrojúci personál.

Radoslav Gajdoš
Referát osobitnej pomoci ÚED

Výmenný pobyt dobrovoľníkov medzi Nemeckom a Slovenskom

Už tradične funguje vysielanie dobrovoľníkov zo Slovenska do Nemecka, o ktoré bol aj tento rok zvýšený záujem. Na základe tejto spolupráce sme sa na tohtoročnom pravidelnom stretnutí s partnermi z Nemecka v Erfurte dohodli, že tento výmenný pobyt by mohol fungovať obojsmerne.

Ponúkli sme túto možnosť dobrovoľníkom v Nemecku, ktorí by sa chceli zúčastniť ročného dobrovoľníckeho pobytu v zariadeniach Evanjelickej diakonie a Evanjelickej cirkvi na Slovensku. Krátko na to sme spoločne vybrali tri dobrovoľníčky, ktoré pôsobia v MŠ v Sv. Jure, v Zariadení pre seniorov a Dennom stacionári v Trnave a v Biblickej škole v Martine. Tieto dobrovoľnícke miesta sa podarilo vytvoriť aj vďaka dobrým vzťahom a ochote zúčastnených z jednotlivých zariadení, kde sa dobrovoľníci nachádzajú, za čo im ďakujeme.

Dobrovoľníčky sú na Slovensku už štvrtý mesiac, preto sme sa opýtali na dojmy z pobytu jednej z nich, Elisabeth Kissmann, ktorá pôsobí v Trnave. Z rozhovoru je zrejmé, že sa jej pobyt na Slovensku páči a že spoznala svojských, ale veľmi zaujímavých ľudí a kultúru, ktorá sa jej zdá byť blízka. Zúčastňuje sa aktivít evanjelickej mládeže v Trnave a na Slovensku sa cíti bezpečne. Veľmi sa jej páči naša krajina, najmä Tatry, ktoré už párkrát navštívila. Elisabeth pracuje v zariadení – dennom stacionári s ľuďmi s Downovým syndrómom a s autistami, ktorí si na ňu napriek jazykovej bariére rýchlo zvykli. Zo začiatku to pre ňu určite nebolo jednoduché, nové prostredie, práca a ľudia, ktorí sa na svet pozerajú inak ako my. Sme radi, že naša dobrovoľníčka u nás všetko vníma ako niečo, čo ju naplňuje a posúva ďalej. Je príjemné vidieť jej úsmev na tvári a pochopenie pre týchto ľudí s postihnutím.

Veríme, že Slovensko bude aj naďalej krajinou, kam bude pre dobrovoľníkov zaujímavé prísť a spoznať našu malú krajinu s veľkým srdcom.

Radoslav Gajdoš
Referát osobitnej pomoci ÚED

Milanko Ponjiger *— rok po tragédii alebo Božia milosť* *a láska sa potvrdzuje neustále...*

Takto pred rokom, v čase začínajúceho adventu, sa tragicky, nečakane prešla existencia rodiny Paľka Ponjigera, dolnozemskeho Slováka. Jediným jej členom, ktorý prežil skok svojich rodičov z okna belehradskej vojenskej ubytovne v dôsledku zúfalej existenčnej situácie, bol tri a polročný Milanko.

Od samého začiatku visela vo vzduchu otázka, kto prevezme zodpovednosť za ďalší Milankov život. Rekonvalescencia v nemocnici sa úspešne chýlila ku koncu. Na veľkú úľavu Milanko zostal v opatere a starostlivosti svojich najbližších príbuzných. Stal sa členom rodiny Paľkovho synovca a svojho bratranca Miroslava Melega, ktorý žije a pracuje v Belehrade.

P. Meleg s Milankom a Lukom

Ani Slovensko nezostalo k osudu maličkého krajana z Dolnej zeme ľahostajné. V priebehu niekoľkých dní brat farár Martin Šefranko a brat Ján Juráš (AP Projekt) z bratislavského cirkevného zboru obetavo zorganizovali dobročinný koncert na pomoc Milankovi, ktorý sa uskutočnil 30. decembra 2011 v ev. a. v. kostole na Legionárskej ulici. Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku inštitucionálne prikryla a spropagovala celoslovenskú finančnú zbierku, ktorá vyniesla 2950€.

Vo februári 2012 brat farár Vladimír Ferenčík z Liptovského Mikuláša inicioval ďalšiu zbierku finančných i materiálnych darov pre Milanka

na pôde Liptovsko-oravského seniorátu ECAV, ktorá sa uskutočnila v jeho jednotlivých zboroch s podporou seniorátu.

Na začiatku mája 2012 v Bingule ležiacej na juhozápade srbskej Vojvodiny sa uskutočnilo dojímavé stretnutie s Milankom a jeho blízkymi. Malý bol veselý a len malá stopa po jazve na čele a to, že pri chôdzi chlapček jemne zafahoval jednou nožičkou, svedčili o fyzických zraneniach, z ktorých sa postupne zotavoval.

Milanko s Lukom

Nadišiel čas uvažovať o reálnych kontúrach jeho liečebného pobytu na Slovensku. Predbežne, podľa sondáží brata farára V. Ferenčíka, vychádza ako možný a uskutočniteľný v čase od Vianoc do Troch kráľov rekonvalescenčný pobyt Milanka v Lúčkach pri Ružomberku, kam by pricestoval v sprievode svojej rodiny.

Zostáva nám dúfať a nádejať sa, že Pán Boh požehná i tieto chvíle v Milankovom novom živote. Tiež poďakovať všetkým, ktorým jeho osud nezostal ľahostajný, ktorí sa oň zaujímali a zaujímajú a prispeli a prispievajú svojím darom, láskou a ochotou pomôcť dieťaťu, ktoré osud kruto skúšal, ale Hospodin nemeškal s pomocou a prebudil aj srdcia mnohých ľudí, bratov a sestier účastných na nej.

Karol Dzurik
historik v Liptovskom múzeu v Ružomberku

Zo života strediska Evanjelickej diakonie

Stretnutia na veselú aj vážnu tému

Deti a seniori už akosi patria k sebe. Aj keď je medzi nimi značný vekový rozdiel, je veľmi pekné, keď nájdú spoločnú reč a dokážu jeden druhého potešiť.

Program detí ZŠ

V Hontianskych Moravciach majú tieto dve skupiny ľudí k sebe veľmi blízko. Deti v Základnej škole a seniori v Stredisku evanjelickej diakonie každoročne pripravujú spoločné akcie. Nebolo tomu inak ani tento rok, ktorý je rokom aktívneho starnutia. Seniory svoju aktivitu ukázali a pre deti si pripravili veľmi pekný program plný piesní, básní a hovoreného slova. Deti sa tiež nedali zahanbiť a predviedli sa tancom a spevom. Potom spoločne odišli do tried a vyvíjali rôzne aktivity. Pracovali s jesennými listami, gaštanmi, šípkami, vetvičkami. Pri odchode zo Základnej školy si všetci odnášali malé darčeky, ktoré potešia srdcia. Toto krásne dopoludnie zostane dlho v našich srdciach, pretože úprimné úsmevy detí a spokojné tváre našich seniorov boli nezabudnuteľné.

Okrem veselých akcií v našom zariadení organizujeme aj stretnutia, ktoré sú zamerané na vzdelávanie a získanie informácií o chorobách, ktoré ohrozujú hlavne seniorov. V novembri sme spoločne s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva vo Zvolene usporiadali odbornú prednášku o Alzheimerovej chorobe. Premietli nám výstižný film, v ktorom bol spracovaný priebeh celej choroby. Prednáška bola

určená aj zamestnancom SED H. Moravce, ktorí pracujú s ľuďmi, ktorých môže postihnúť aj takéto ochorenie. Okrem klientov a zamestnancov SED bola umožnená prítomnosť aj občanom obce.

Tak sa v priebehu roku stretávame veselo aj vážne. Vždy sú naše stretnutia zamerané hlavne na to, aby sme spoločne prežívali dni ťažké, ale aj chvíle krásne a veselé.

Jana Brunauerová
riaditeľka SED H. Moravce

Starnúť neznamená prestať žiť

Starnúť v kruhu rodiny je pre človeka to najlepšie. Keď sa však dostaví choroba, alebo núdza a z rodiny sa nikto nedokáže o starého a chorého blízkeho postarať, SED Horné Saliby ponúka pomocnú ruku. „Sme tu pre nich – pre klientov“ – dalo by sa povedať, že je to heslo zamestnancov strediska. Naše zariadenie, čo sa týka počtu klientov, je skôr rodinného typu. Snažíme sa im vytvárať podmienky, aby starobu nevnímali ako „trápenie sa na svete a byť na obtiaž“.

Posestie klientov na terase

V rámci skvalitňovania podmienok pre poskytovanie služieb treba prihliadať aj na prostredie, v ktorom klienti bývajú. Preto sme tento rok začali s rekonštrukciou terasy a postupne aj s výmenou okien. Naši klienti tak majú možnosť stretnúť sa na terase, v príjemnom prostredí, kde si pri voňavej káve a dobrej hudbe spomínajú na časy už minulé. Porozprávajú si príhody z mladosti a možno pripomenú aj nesplnené sny. Terasu si sami spríjemnili

výsadbou letničiek. Takými prácami, ako je aj výsadba a polievanie kvetov, sa sami zapájajú do skrášenia ich bývania. Výmena okien presvetlila spoločenskú miestnosť, kde si v rámci pracovnej terapie precvičia svoju zručnosť, ale aj pamäť. Rôzne zakúpené hry im, ako vravia, pripomínajú detstvo a mladosť. Príjemné posedenie im dotvára aj pekné prostredie. Pri spoločnom posedení sa na nich obrátíme s prosbou o pomoc a radu napr. pri zostavovaní jedálnych lístkov, rady pri postupe pri varení či pri ručných prácach.

Ergoterapia

Voľnočasová aktivita klientov

Aj starnúci človek túži naďalej cítiť svoju užitočnosť, má potrebu vlastnej sebarealizácie a my ich v tom podporíme, lebo starnúť neznamena prestáť žiť!

Alžbeta Kontárová
riaditeľka SED Horné Saliby

Cenný čas staroby

„Lebo Ty si mi nádejou, Pane, Hospodine, Tebe dôverujem od svojej mladosti. Nezavrhni ma v čase staroby, Ty ma neopušť!“
Žalm 71,5-9

Kaplnka SED Košeca - studnica duchovného života

Na celkovú psychiku ľudí v pokročilom veku a hlavne pri rôznom navštívení výrazne vplýva aj prostredie, v ktorom sa človek nachádza a kým je obklopený. Už odchod do penzie, na dôchodok mnohým signalizuje tragédiu – stratu zmyslu života, hlavne ak sa k tomu pridá nepochopenie v rodine, prípadné ovdovenie, či strata síl a zdravia. To vedie potom mnohých k pocitom rezignácie, neužitočnosti ba až k zúfalstvu. Kvalita ľudskej staroby závidí preto od našej schopnosti pochopiť jej zmysel a hodnotu. A to na úrovni čiste ľudskej, ale predovšetkým na úrovni viery. S vierou človek ľahšie prekonáva mnohé životné skúšky či navštívenia. Pestovať a utvrdzovať sa vo viere je jednou so základných zložiek starostlivosti o seniorov aj v našom Stredisku Evanjelickej DIAKONIE v Košeci a to už od jeho vzniku a príchodu jeho prvých obyvateľov do našej starostlivosti. Atmosféra pocitu domova bola a je pre našich klientov prvoradá. Vkusne zariadené priestory, doplnené kvetinovou výzdobou, či symbolmi s kresťanskou tematikou, čistota, úslužnosť personálu a dostatočné technické a materiálne vybavenie, to všetko vytvára pocit harmónie, kludu a vzájomného porozumenia.

Starí ľudia a nielen v zariadení majú všeobecne cit a zmysel pre minulosť a obrovské životné skúsenosti, na ktoré majú ucelený pohľad. Ich citové, mravné a duchovné hodnoty sú pre nás veľmi dôležité a preto sa ich snažíme v nich podporovať a naplno rozvíjať prostredníctvom veľmi dôležitej pastorálnej starostlivosti v evanjelickom kresťanskom duchu.

Lubomír Marcina
duchovný správca SED Košeca

Láska k blížnemu

Láska k blížnemu nám pomáha pri starostlivosti o ľudí na začiatku i na konci ich života. Druhého mája 2012 som prvý krát nastúpila do Zariadenia pre seniorov v obci Kšinná ako nová sociálna pracovníčka. Stretnutie s ošetrojúcim personálom i so samotnými klientmi domova bolo pre mňa potešujúcim, príjemným a láskavým stretnutím, no zároveň aj zaväzujúcim. Uvedomila som si, že ak túto prácu chce človek vykonávať naplno, nemôže to vnímať iba ako prácu, ale ako službu lásky k svojim blížnym, pri ktorej je potrebné, aby sa človek odovzdal celý.

Dnes je málo ľudí, ktorí sú ochotní vystaviť sa bolesti iných, vypočuť si ich trápenie, ale aj víťazstvá. Blízkosť však vzniká len vtedy, keď otvoríme dvere do svojej duši. Verím, že moje poslanie byť práve v tomto domove nebude zbytočné. Naučilo ma to, že sme tu jeden pre druhého, a že sa navzájom potrebujeme. A tak ako hovorí Pán Ježiš vo svojom slove „Podľa toho všetci spoznajú, že ste moji učeníci ak budete mať lásku jeden k druhému.“ J 13,35

Touto cestou by som sa chcela poďakovať pánovi riaditeľovi Jozefovi Hadvigovi za ponúknutú dôveru a pani ekonómke Evke Petreovej, ktorej priateľstvo a pomoc si veľmi vážim.

Marta Hrubá
sociálna pracovníčka SED Kšinná

Tak takto si my žijeme

Prvý septembrový týždeň sme sa v domove SED Kšinná rozhodli pre spoločný výlet, ktorého organizátorom bol Jozef Hadvig, náš pán riaditeľ. Cieľ našej cesty bol hrad Strečno a jeho okolie, plavba plťami po rieke Váh, Ražské Teplice, kde sme si pochutnali na dobrom obede.

Ďalej sme pokračovali v ceste smerom na Bielice, kde sme relaxovali a odpočívali vo výborných termálnych kúpeľoch. Domov sme sa vracali v neskorých večerných hodinách, ale v dobrej nálade.

V našom pracovnom svete nemáme veľa času na osobné rozhovory, stretávanie sa... Ale na takýchto rodinných stretnutiach vzniká priestor pochváliť toho druhého, oceniť prácu kolegyne, prejavíť uznanie, na ktoré už jednoducho v dnešnej dobe nie je čas. V našom domove nezabúdame na ľudskosť a kresťanský prístup. Božie prikázania sú nám smernicou k životu.

Kolektív SED Kšinná

Kolektív SED Kšinná so svojimi blízkymi

Nech sme vždy Tvojím vlastníctvom, nech s každým novým dňom stojíme v Tvojej službe, Pane. Do Tvojej vôle odovzdané ako pokorné Tvoje deti, ktorým vždy Tvoja láska svieti.

Kolektív zamestnancov SED KŠINNÁ

Aktívna jeseň

Viacerí uznávaní autori v oblasti starostlivosti o seniorov poukazujú na nevyhnutnosť udržať si aktívny spôsob života čo možno najdlhšie. I v našom zariadení SED – Sučany máme skúsenosť, že je dôležité napomáhať klientom udržať si aktívny spôsob života. Usilujeme sa o znižovanie stresu seniorov, podporujeme ich vo vedomí, že sú schopní mnohých činností, čo vedie k ich sebaúcte, motivácii žiť a byť zdravý. Snažíme sa zabezpečovať aktivizáciu prostredníctvom kultúrnej, záujmovej a pracovnej činnosti.

Ergoterapia - lúskanie orechov

Počas uplynulých dní sme zrealizovali v Dome Dobrého Pastiera viaceré zaujímavé stretnutia a činnosti, ktorých cieľom bolo spríjemnenie voľných chvíľ seniorov, prehĺbenie vzťahov, podpora pohyblivosti a zmyslovej aktivity. Teplé letné dni, počas ktorých sme trávili spoločné chvíle na čerstvom vzduchu a slniečku sa pominuli a prišla jeseň. Prichádzajúcemu jesennému času sme prispôbili aj aktivizačnú a terapeutickú činnosť. Využili sme možnosti, ktoré nám ponúka toto ročné obdobie - obdobie dozrievania, zberu a spracovávania plodov. A tak sme sa pustili do lúskania orieškov, čistenia jabĺčok a tlačenia kapusty. V príhodnej chvíli orechy, jablká i kapustu zužitkujeme, či už na pečenie alebo si len tak na nich pochutnáme.

Deti z EZŠ v Martine

V rámci kultúrneho programu sme privítali deti z EZŠ v Martine, ktoré si pripravili krátke pásmo pri spomienke na Deň reformácie. A nezabudli sme si spomenúť na našich klientov aj počas mesiaca október, výnimočného mesiaca pre starších. V našom zariadení si pri tejto príležitosti pripravila program pani riaditeľka Bc. Lenka Taškárová. Povzbudivým slovom, piesňami, modlitbou i vlastným zamyslením vyjadrila vďaku, obdiv a úctu za seba i celý kolektív.

Monika Glombová
sociálna pracovníčka SED Sučany

Nádej v jeseni života

„Ani do staroby a šedin neopúšťaj ma, Bože. Zveľadiš moju dôstojnosť a potešíš ma znova.“ Žalm 71, 18a, 21

Proces starnutia uzatvára vývojovú etapu každého človeka. Je to nesmierne zložitý proces, ktorý je však výsostne individuálny. Zároveň je to

Posviacka SED „Prameň“

vzácné obdobie ľudského života, no neraz sprevádzané ťažkosťami spojenými s fyziologickými, kognitívnymi a emočnými zmenami.

Autor 71. Žalmu si uvedomoval túto skutočnosť. Celý tento žalm je akousi „modlitbou starca“, ktorý vyznáva Pánu Bohu svoje položenie a vkladá sa s vierou do Božích starostlivých rúk. Uvedomujúc si, že Pán Boh je Ten, ktorý človeka sprevádza a vedie aj v zdanlivo beznádejných situáciách.

Príhovor J. Huba, riaditeľ ED

Jedine Pán Boh môže obživiť, potešiť, zveladiť toho, koho svet pokladá za nepodstatného a neproduktívneho. Jedine Pán Boh vracia česť potupenému, je útechou v zármutku a nádejou v beznádeji. Starí ľudia sú tí, ktorí v zraniteľnom tele stále túžia po dôstojnom živote, túžia povznášať svojho ducha, túžia byť povšimnutí a nie odmietnutí.

Z'lava M. Tlkancová, CZ Slatina nad Bebravou, M. Krivda biskup ZD, E. Juríková, seniorka POS

Aj my v CZ Slatina nad Bebravou chceme byť pre ľudí z nášho okolia – plniac slová Pána Ježiša o pomoci, starostlivosti a službe – posilou a podporou, chceme zvýšiť kvalitu života seniorov konkrétnou službou. K tomu má slúžiť aj budova zborového domu – SED Prameň, ktorého posviacka sa konala 18. novembra. Po spoločnom hľadaní riešenia, došlo po dohode s CZ a ED k spoločnej myšlienke – vytvoriť priestory pre starých a znevýhodnených občanov, ktoré im zlepšia kvalitu života poskytovaním služieb dennej potreby.

Veríme, že o sociálne služby tohto druhu bude záujem. Prevádzkou zariadenia od januára budúceho roka chceme naplniť misijný program, ktorý cirkvi stanovil sám Pán Ježiš – byť užitoční nielen sebe, ale aj iným. Ďakujem Pánu Bohu za Jeho doterajšie vedenie, silu a prosím, aby On sám požehnal túto službu.

*Martina Tlkancová
ev.a.v. farárka CZ Slatina nad Bebravou*

Aktívne starnutie a generácie

V žiadnej inej oblasti sa nášmu Domovu dôchodcov a domovu sociálnych služieb SED v Trnave nedarí tak, ako v rozvíjaní interaktívnych vzťahov medzi mladými a našimi starkými. Denný stacionár dnes navštevuje 17 handicapovaných mladých dievčat a chlapcov. Klienti Domova si ich obľúbili ako svoje vlastné deti. Naši mladí im denne

Fašiangová zábava

roznášajú desiaty, rozprávajú sa s nimi, hrajú spoločenské hry, spievajú, čítajú knižky, alebo lúskaajú orechy, hrabú v záhrade lístie a pod. A pritom vždy „veľí“ láskavé slovo. Častokrát modlitba.

Keď mladí stacionári náhodou nie sú v Domove (idú do divadla, do cukrárne, na prechádzku a pod.) je to zo strany klientov otázok. A kde je Ivanka? A Lucia? Kde je Roman? Dnes je tu nejakú smutno...

MDŽ v SED Trnava

Letné posedenie na terase

V polovici septembra sme pre všetky generácie pripravili spoločné pojarmočné zábavné stretnutie. Cigánska, divinový guláš, koláčiky, hudba, spev, tanec. To, čo predviedla stálica slovenskej populárnej scény – Jadranka, sa slovami nedá opísať. Náš 98. ročný klient sa zvrátil s mladým dievčaťom so stacionára na pódium ako vo finále Star Dance.

Po Jadranke nasledovala tanečná zábava so skupinou „Duo Pohoda“ v pravom slova zmysle. Valčíky striedali polky, tangá a strácal sa generačný rozdiel medzi účastníkmi. Všetci sme si boli rovní a tak veľmi blízki.

To, že starkí schválne „zmeškali“ večeru a že nad Domovom sa objavil malý rožtek mesiaca, sme považovali ako znamenie, že nad nami bdie Hospodin..

Jozef Šustek
vedúci chránenej dielne U Priateľov a PR manager

Láska k seniorom má byť stále

V SED Vranov nad Topľou sa naši klienti ocitajú už na prahu jesene života. Nie je to však koniec ich životnej aktivity. Počas pobytu v dennom stacionári sa venujú rôznym záľubám: okrem denného stíšenia a spievania kresťanských piesní, sa venujú vareniu, pečeniu a pleteniu. Pletú z použitej vlny krásne deky, hačkujú rôzne dečky atď. V období pred Vianocami pečú tiež vianočné oplátky a opekance.

Spoločné chvíle pri pečení

Svojimi výrobkami obdarúvajú členov cirkevného zboru, ale aj navštevujú chorých a nevládných po domácnostiach. Zvlášť pred Vianocami sú ich návštevy pre túto vekovú kategóriu veľkým povzbudením. Okrem zručnosti využívajú aj dary, dané od Boha a to svoje hlasy.

Dňa 28. júna vystúpili v centre sociálnych služieb Ametyst v Tovarnom, kde sa konal koncert bez bariér pod názvom Krídla túžby 2012 pod záštitou predsedu PSK Petra Chudíka. Program našich klientov mal duchovný charakter, ale piesňami zaleteli aj do čias svojej mladosti a jedna naša sestra si s vnukom na javisku zatancovala aj Kručenú. V septembri sa v našom CZ konal zborový deň za účasti seniora KS J. Hrušku. Naši klienti vystúpili s pásmom modlitieb, básní a spevu.

Niekde som čítala, že starnúť a pritom zostávať mladým, je najväčší poklad. I keď sa objaví na tvári nejedna vráska, postriebria sa naše vlasy a človek je životom rôzne skúšaný, stále sa vie nadchnúť pre všetko krásne a dobré.

Libuša Ondičová
zamestnankyňa SED Vranov nad Topľou

Vystúpenie klientov na koncerte Krídla túžby 2012

Láverečné slovo

Milí naši čitatelia, veríme, že ste si opäť v predvianočnom období našli čas a prelistovali nové číslo nášho časopisu Diakonia.sk. Dúfame, že vám aspoň trochu spríjemnil a skrátil dlhé jesenné večery a načerpali ste aj z jeho stránok duchovnú silu v adventnom období.

Ak ste sa dočítali až k týmto riadkom, tak sme veľmi radi a chceme sa poďakovať nielen našim čitateľom, ale aj všetkým prispievateľom. Zostávame v nádeji, že vás bude stále iba pribúdať, tak ako prispievateľov aj čitateľov, ktorí budú čakať na nové číslo so zaujímavými, pútavými článkami.

Tešíme sa na spoluprácu s vami a ďakujeme nášmu Pánovi za duchovnú pomoc. Dovidenia pri ďalšom čísle časopisu.

Jana Gasperová
Referát Public relations ÚED

oznám o štruktúre vlastníckych vzťahov v zmysle §6, ods. 3, zákona 167/2008 Z.z.:

Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku (ďalej iba ED ECAV) so sídlom Palisády 46, 811 06 Bratislava je účelové zariadenie s právnou subjektivitou Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku so sídlom Palisády 46, 811 06 Bratislava zriadené v zmysle zákona 308/1991 Zb. ED ECAV nemá žiadne podiely na hlasových právach alebo základnom imaní vysielateľa.

Diakonia.sk

Časopis Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Vydáva Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Šéfredaktor Ing. Ján Huba. Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, Palisády 46, 811 06 Bratislava. E - mail: diakonia@diakonia.sk, Http:www.diakonia.sk, 02/5441 7498. Vychádza 4x ročne. Registračné číslo: 3640/09. Tlač:PACE print,s.r.o. Časopis je bezplatný. Jeho vydávanie môžete podporiť formou Tlačového fondu ED, na číslo účtu: 584759183/7500 ČSOB, a.s. Bratislava, Variabilný symbol 8811. Príspevky a fotografie do časopisu zasielajte na poštovú adresu: Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, P. O. Box 82, 814 99 Bratislava, alebo e-mailom: media@diakonia.sk

{ Je to povolanie... nie strata času!

Na Evanjelickej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave predstavujeme teológiu pre 21. storočie. Hľadanie pravdy, podstaty, zmyslu...

teológia. príd' to zažiť.

Štúdium v študijných programoch:

- Evanjelická teológia v spojenom 5-ročnom magisterskom stupni,
- Evanjelická teológia so zameraním na sociálnu pomoc (bakalársky stupeň),
- Evanjelická teológia so zameraním na riadenie sociálnej pomoci (magisterský st.),
- Učiteľstvo náboženskej výchovy (bakalársky aj magisterský stupeň) v kombinácii s:
  - učiteľstvom slovenského jazyka a literatúry,
  - učiteľstvom anglického jazyka a literatúry,
  - učiteľstvom nemeckého jazyka a literatúry,
  - učiteľstvom histórie,
  - učiteľstvom pedagogiky.

{ Vás pripraví na svet, ktorý sa neustále mení...